

Den aktuelle situation adskiller sig i hvert fald på et afgørende punkt fra den situation, som Danmark stod over for i forbindelse med konflikten i Bosnien-Hercegovina. Hvor man, da jugoslaverloven blev til – i krigens tidlige fase – var af den opfattelse, at en betydelig andel af de personer, der kom til Danmark, ikke var flygtninge i Flygtningekonventionens forstand, er situationen med de fordrevne fra Kosovo en anden. Kosovo-albanere er i Danmark, bl.a. på baggrund af positionspapirer fra UNHCR, stort set uden undtagelse blevet tildelt asyl (konventionsstatus), siden Flygtningenævnet i efteråret 1998 efter en længere pause genoptog behandlingen af denne sagskategori. Den seneste måneds begivenheder har næppe ændret dette udgangspunkt – at kosovo-albanere risikerer etnisk udrensning og derfor falder ind under udlændingelovens konventionsflygtningebegreb.

Der skal i denne forbindelse erindres om, at det af forarbejderne til jugoslaverloven fremgik, at i de tilfælde, hvor »...det umiddelbart måtte stå klart, at en person, der har ansøgt om flygtningestatus i henhold til udlændingelovens § 7, opfylder betingelserne herfor, bør den pågældende, uanset om vedkommende er meddelt midlertidig opholdstilladelse i henhold til lovforslaget, stilles på samme måde som personer med opholdstilladelse i henhold til udlændingelovens § 7. I disse tilfælde bør personen derfor meddeles opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7«.

At der med hensyn til de personer, der flygter fra Kosovo, er tale om personer, der ifølge såvel Flygtningekonventionen som udlændingeloven er at betragte som flygtninge – og dette uafhængigt af, om de formelt tildeles en sådan status – er efter Dansk Flygtningehjælps opfattelse af afgørende betydning for, hvilken behandling disse personer bør gives.

Dansk Flygtningehjælp finder i denne forbindelse, at det vil være den mest velegnede løsning at tildele kosovo-albanerne konventionsstatus på prima facie basis. Alternativt umiddelbart at tildele disse personer rettigheder svarende til de rettigheder, der i Danmark tildeles flygtninge.

Det kan dog ikke fuldt ud afvises, at andre grupper fra Kosovo, der måtte komme til Danmark, ikke med sikkerhed er omfattet af konventionsbegrebet. I forhold til disse grupper kan en opholdstilladelse på andet grundlag blive nødvendig.

Dansk Flygtningehjælp har ikke indvendinger mod midlertidighed som princip, idet en tilbagevenden til hjemlandet ofte er den mest ønskelige afslutning på en flygtningesituation. I forlængelse af en fredsslutning bør flygtninge således kunne vende tilbage til Kosovo, medmindre de har været udsat for forhold af en karakter, der gør, at dette i overensstemmelse med principperne i Flygtningekonventionens art. 1C, (5), 2. afsnit, ikke kan kræves. I den forbindelse skal der imidlertid erindres om, at den gældende udlændingelovgivning giver mulighed for inddragelse af opholdstilladelse – herunder en flygtningestatus – såfremt forholdene i hjemlandet måtte ændre sig.

Vilkårene under opholdet

Man må nødvendigvis også se på erfaringerne fra programmerne for de bosniske krigsflygtninge, når vilkårene for flygtningens ophold i Danmark skal fastlægges i lovforslaget.

Store dele af de foreslåede opholdsvilkår og aktiviteter i regeringens forslag til Kosovo-nødlov svarer til vilkårene for asylansøgere ifølge udlændingeloven. Der er dog nogle enkelte åbninger i forhold til deltagelse i egentlige uddannelser, praktisk uden for centrene og (begrænsede) muligheder for lønnet beskæftigelse. Åbninger, som i høj grad minder om programindholdet i den særlov, som gav de bosniske krigsflygtninge midlertidig opholdstilladelse i Danmark for 4-5 år siden. Samlet set er der altså tale om et særprogram, som kun giver begrænset adgang til at deltage i samfundslivet i Danmark.

Lovforslaget har desværre heller ikke inddraget erfaringerne fra aktiveringsprogrammet for de bosniske flygtninge. Aktiveringsprogrammet er ellers grundigt evalueret dels af Dansk Flygtningehjælp (samlet evaluering i »Særlovsprogrammerne for bosniske flygtninge«, 1996), og dels i det fællesnordiske komparative forskningsprojekt om de bosniske krigsflygtninges modtagelse i de nordiske lande. Samstemmende tales der her om den langvarige utryghed og usikkerhed, som midlertidigheden og det uklare fremtidsperspektiv skabte i flygtningegruppen og de negative følger af udelukkelse fra det almindelige samfundsliv: De manglende muligheder for fri bosætning, arbejde, uddannelse, skolegang etc.

Efter Flygtningehjælps opfattelse bør de kosovo-albanske flygtninge som udgangspunkt gives fulde rettigheder på linie med andre flygtninge.